

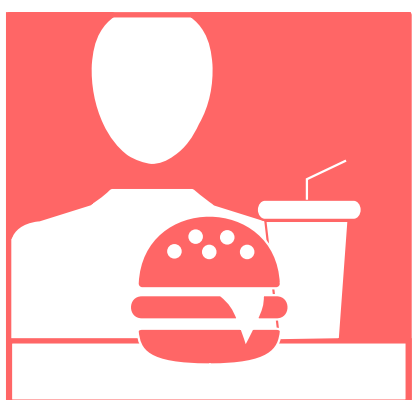
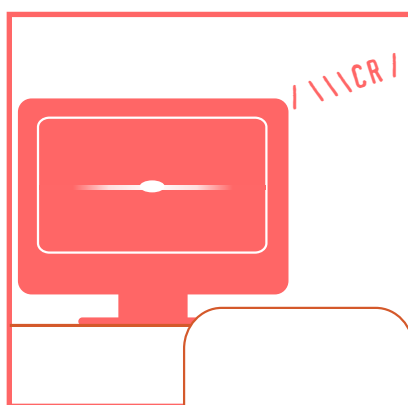
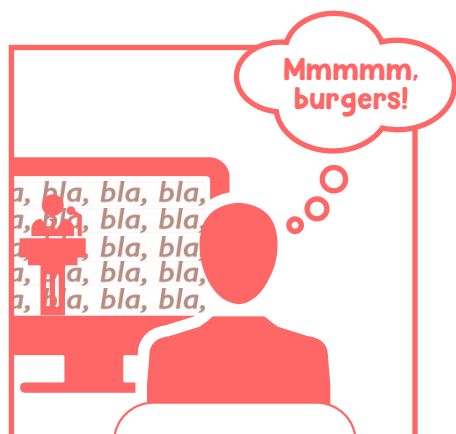
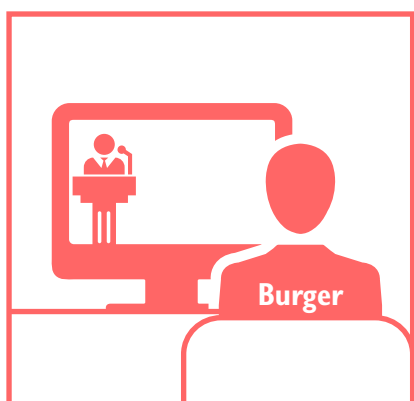


Recept voor
beleidsparticipatie
met álle burgers



Hoe betrokken zijn burgers vandaag bij het maken van beleid?

We nemen je even mee naar
de woonkamer van een burger:



Volg ons
recept voor
beleidsparticipatie
met iedereen:

INHOUD



Vooraf

p. 7



Aanleiding

p. 8



Leven in armoede

p. 10

Armoede wordt georganiseerd

p. 10

Armoede is een web

p. 10

Armoede tekent mensen

p. 11

Leven in armoede is leven in een
'andere wereld'

p. 11

Participatie is de sleutel

p. 12

Elk traject is maatwerk

p. 12

Impact?!

p. 13



Onze ingrediënten voor
de Beste Burger

p. 13



Controlelijst

p. 32



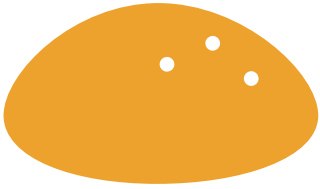
Tot slot

p. 34



Meer info

p. 35



VERDIEN VERTROUWEN p. 15

Vertrouwen komt niet zomaar p. 15

Leef je in p. 16

Betrek iedereen p. 17



BESLIS SAMEN MET IMPACT p. 21

Samen beslissen, niet enkel inspraak p. 21

Belangrijke thema's p. 21

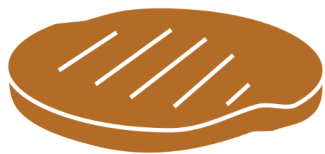


VAN VOORBEREIDING TOT TERUGKOPPELING p. 23

Voorzie tijd voor een proces p. 23

Duidelijk verloop p. 24

Uitnodigend uitnodigen p. 25



AANPAK OP MAAT p. 27

Duidelijke taal p. 27

Gebruik beelden p. 28

Methodiek op maat p. 28



VERSTERK VERTROUWEN p. 31



Beste Burger

Recept voor beleidsparticipatie
met alle burgers

Een uitgave van De Zuidpoort vzw

Vereniging Waar Armen het Woord Nemen
Welzijnsschakel



Welzijnsschakels
samen sterkt

De projectgroep

An, Annemie, Antoinette, Astrid, Bram, Carine,
Casandra, Christine, Christof, Cindy, Claudia, Connie,
David, Didier, Dominique, Eline, Els, Emile, Femke,
Fien, Gèry, Inge, Ivo, Jessie, Jurgen, Laura, Lies, Lieve,
Liliane, Lut, Marnix, Marianne, Marlies, Michel,
Michelle, Milan, Monique, Patrick, Rani, Ronald,
Sandra, Sil, Steve, Steven, Vanessa, Viviane, Wesley,
Yvette.

Redactie

An Bistmans

Vormgeving

Steven Van Hemelryck

Verantwoordelijke uitgever

An Bistmans

De Zuidpoort vzw

Rerum Novarumplein 25 - 9000 Gent

Info

www.dezuidpoortgent.be/besteburger

info@dezuidpoortgent.be

09 245 09 05

In samenwerking met

Ligo

Centra voor Basiseducatie

Met steun van



Vlaanderen
verbeelding werkt

VOORAF

Hulp bij het helpen.

Wereldwijd is er een probleem met toenemende ongelijkheid. In Vlaanderen hoor je vooral de middengroep daarover klagen. Als je de wetenschappelijke informatie ter hand neemt, ligt de realiteit anders: in de periode van 1985 tot 2013 worden de tien procent armsten steeds armer, terwijl de midden- en bovengroep er behoorlijk op vooruit gaan, en sedertdien is de kloof nog breder en dieper geworden. Ook op dit vlak schiet de Vlaamse overheid schromelijk tekort. Bovendien komen de weinige maatregelen die er zijn, vaak niet terecht bij de juiste doelgroep.

De belangrijkste verklaringen zijn verkeerde hulp (wat heb je aan huursubsidie als je geen huis vindt?) en verwarrende communicatie. Beide problemen kunnen aangepakt worden met dezelfde oplossing: burgerparticipatie. Concreet: betrek mensen-in-armoede vanaf een zo vroeg mogelijk moment bij het nadenken over welke maatregelen hen het meest zullen helpen, op korte termijn en (nog beter) op lange termijn; bij het nadenken over de uitvoering ervan en ja, ook bij het nadenken over een degelijke evaluatie van de effecten. Vooraleer je met dit alles enthousiast start, moet je eerst grondig stilstaan bij een gemeenschappelijke taal – een bord met “ANALFABETEN, LEERT LEZEN!” helpt niet echt.

Anders gezegd: burgerparticipatie kan slechts slagen mits een degelijke omkadering. Daarom sta ik honderd procent achter het *Beste Burger*-initiatief van de Zuidpoort, waarmee zij ingaan op het mooie voorstel van het Gentse stadsbestuur omtrent burgerparticipatie. Vanuit hun ervaring in het werken met mensen in armoede, weten de Zuidpoorters maar al te goed dat armoede ongelijkheid betekent, wat al snel langs beide kanten van de ongelijkheidskloof onbegrip wordt, en vervolgens wantrouwen.

Wil je samenwerken, dan is vertrouwen onontbeerlijk. Vertrouwen opbouwen vraagt tijd, maar niet alleen tijd, ook daadwerkelijke ervaring. Participeren betekent niet “Wij spreken af dat jij...”, wel dat wie meewerkt ook meebeslist, zij het met kennis van zaken. Kennis langs beide kanten: wie mensen in armoede wil helpen, heeft meestal geen flauw idee wat dat in de praktijk betekent; wie in armoede leeft en mee mag beslissen, heeft meestal geen flauw idee over het hoe en waarom van bepaalde voorstellen. Ervaringsdeskundigen zijn ondermeer deskundig omdat ze kennis hebben over beide kanten.

De Zuidpoort wil hulp bieden bij helpen. Ze beschikt over de nodige kennis, en heeft ook de mensen in huis die weten wat armoede is. Ze biedt haar expertise aan om de participatieprojecten waar te maken, zowel aan organisaties als aan individuen, zowel bij kortdurende initiatieven als langdurige projecten. Hun hulp garandeert de werkzaamheid van uw project. Maak er gebruik van!

Paul Verhaeghe
Emeritus hoogleraar Ugent.



AANLEIDING

De Zuidpoort krijgt steeds opnieuw vragen naar de mening van mensen in armoedesituaties. Vragen komen zowel van beleidsmakers als van onderzoeksbureaus, diensten, organisaties, studenten, ...

Dat opent perspectieven, vinden wij.

Want alleen de betrokkenen weten immers hoe het is om in armoede te leven. Wij geloven dat daar de sleutel ligt voor echte armoedebestrijding. Als mensen met armoede-ervaring mee beleid schrijven, kunnen hun signalen en suggesties niet langer genegeerd worden. Er zullen dan ook meer **echte oplossingen** voor hun problemen uit de bus komen.

In De Zuidpoort willen we de vragen naar participatie niet gewoon afwachten. **We willen mee beleid maken!**



Gents bestuursakkoord geeft energie én drempels

Het stadsbestuur van Gent heeft onze energie op dat vlak aangewakkerd.

Eind 2018 presenteerde men fier het bestuursakkoord voor de volgende jaren. We voelden ons uitgedaagd, want 'participatie' werd zeer duidelijk naar voor geschoven.

In het **bestuursakkoord** staat hoe belangrijk men het vindt dat **burgers kunnen meedenken en meebeslissen**. Dat zorgt voor een beter draagvlak voor het beleid en een sterkere band tussen burger en bestuur.

We lezen: 'Elke ernstige vorm van participatie begint bij degelijke informatie'.

Wij zouden het zelf niet beter kunnen zeggen ...

Maar 'degelijke informatie' ontbrak toch wel bij de bekendmaking van het bestuursakkoord, vinden wij.

Want wie kon dat eigenlijk lezen? Veel burgers hebben het zeker gemist.

Je moest immers

- al **weten** dat het akkoord er was
- het bestuursakkoord kunnen **vinden**
- over een **PC** (laptop, tablet of smartphone) kunnen beschikken, mét **internetverbinding** uiteraard, om het bestuursakkoord te kunnen downloaden
- goed kunnen **lezen** en de informatie **begrijpen**
- **Nederlands** kennen
- de **moed** opbrengen om 54 pagina's door te nemen

- zinnen begrijpen met **moeilijke woorden** als ‘living lab’, ‘erkenningsvoorwaarden’, ‘verzelfstandigde bedrijven’, ‘multimodaal vervoersknooppunt’, enz..

De Zuidpoort wil mee vorm geven aan participatie, door de participatie van mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties ernstig te nemen en te stimuleren. Velen hebben immers het gevoel dat ze niet kunnen participeren aan de samenleving ... en al zeker niet aan beleid.



Ervaringsdeskundigen creëren hun recept voor participatie

Er was veel animo in De Zuidpoort om in te gaan op de ‘participatie’ in het bestuursakkoord. We kwamen **in groep** samen om onze **dromen, ervaringen en ideeën rond participatie te delen** en verder uit te werken.

In totaal hebben wel zo’n **45 mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties**, samen met een aantal medestanders, gewerkt aan het traject dat we Beste Burger hebben gedoopt.

Het resultaat van ons werk ligt hier nu op tafel: onze Beste Burger, met al zijn ingrediënten. Ons recept dus voor beleidsparticipatie.

We hopen dat ook jij hem kan smaken!



Wat betekent participatie voor ons?

‘Participatie’ is toch wel een moeilijk begrip. We zien dat het vaak gebruikt wordt, en dat zelfs in verschillende betekenissen.

In Beste Burger willen wij het over **BELEIDsparticipatie** hebben. Voor ons betekent dat ‘mee beleid maken’. Veel meer dus dan inspraak alleen. Het gaat over **meedenken** en **meepraten**, maar ook over **meebeslissen** én mee **realiseren**.

Eigenlijk pleiten wij voor echte participatie van **alle burgers** bij het beleid. Daarbij heeft iedereen **eerlijke kansen** om mee te denken en mee te beslissen over de dingen die belangrijk zijn voor het leven.

Maar als vereniging waar armen het woord nemen willen wij zeker pleiten voor meer beleidsparticipatie van **mensen in armoede** en ruimer voor beleidsparticipatie van alle burgers in maatschappelijk kwetsbare situaties.

Waarom deze keuze? Dat willen we graag verduidelijken door extra aandacht te besteden aan ‘leven in armoede’ en de ‘impact van armoede’ op de mensen die ermee te maken hebben. Hierbij willen we de ervaringen uit De Zuidpoort delen.



LEVEN IN ARMOEDE



Armoede wordt georganiseerd

Als vereniging waar armen het woord nemen zeggen wij:

‘Armoede is geen eigen keuze!’

‘Armoede is onrecht!’

‘Armoede is structureel!’

Wij ervaren dat armoede blijft bestaan in onze welvarende samenleving, ondanks jarenlange strijd. Daarom stellen we dat armoede **in stand wordt gehouden - en vaak ook veroorzaakt - door de manier waarop alles in onze maatschappij georganiseerd wordt**. Onze sociale grondrechten zijn niet echt afdwingbaar, en op alle vlakken zijn er maatregelen die mensen in kwetsbare situaties vaak eerder **onder druk zetten**, dan echt vooruit helpen.

Wie in armoede leeft, ervaart dat problemen op verschillende levensdomeinen elkaar versterken en als een **kluwen** niet te ontwarren zijn. Voor velen is er geen of onvoldoende toegang tot de basisrechten. We spreken dus ook steeds over **uitsluiting**.

Er is wel aandacht voor in onze samenleving, armoede wordt door veel mensen bestreden. We zien goede bedoelingen. Er is ook armoedebeleid op veel verschillende terreinen en niveaus. Voor ons betekent het eerder dat men de armoede wat draaglijker wil maken, zonder ze evenwel **structureel** aan te pakken. We zien ook dat men de mensen die in kwetsbare situaties leven, wil ‘besturen’, stimuleren, activeren, ...

Vaak lijkt het er zelfs op dat men eerder de armen zal bestrijden, dan de armoede in de samenleving.



Armoede is een web

Men gaat al te snel voorbij aan de realiteit van leven in armoede, aan de **verwevenheid** van verschillende problematieken, aan het feit dat je echt wel vast kan zitten ... als in een web. Elke mens in armoede heeft daarover een eigen verhaal.

Als illustratie van de samenhang misschien dit:

→ Een lage scholing geeft weinig kansen op duurzaam en goed betaald werk. → Vervangingsinkomen is beperkt en heeft gevolgen voor de woonsituatie. → Wie duur moet huren, houdt weinig over voor de kosten van het leven. → Een beperkt budget geeft veel kopzorgen. Kinderen ondervinden de stress van hun ouders en het is bewezen dat hun ontwikkeling daardoor negatief wordt beïnvloed.

Veel perspectief is er niet voor mensen als hun scholing weinig kansen op de arbeidsmarkt geeft. De lat ligt immers overal hoog. Bijscholing/omscholing is niet voor iedereen evident. Daar zijn ook de gepaste competenties voor nodig ... → De stress die

verwachtingen voldoen en lopen ze eerder gevaar negatief beoordeeld of nog meer uitgesloten te worden. Daar botsen niet alleen de mensen in armoedesituaties op, maar ook de werkers in organisaties en diensten, die beleid mee uitvoeren.



Participatie is de sleutel

We stelden daarnet al dat mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties weinig invloed hebben, doordat ze minder kunnen participeren aan beleid. Hun **ervaringen en ideeën** zouden maatschappelijke actoren, beleidsmakers en de bredere samenleving echter de **nodige informatie** kunnen aanleveren **om armoede deskundig en structureel aan te pakken**. Duurzame antwoorden en oplossingen komen in de eerste plaats van de mensen zelf.

De stem van mensen in maatschappelijk kwetsbare posities is volgens ons **onmisbaar** om de negatieve spiraal van sociale uitsluiting te doorbreken en om te buigen. Zo kunnen keuzes, maatregelen en aanpak meer doorleefd - maar hierdoor zeker ook meer rechtvaardig en effectief - worden. Dus moet er meer werk gemaakt worden van de beleidsparticipatie van deze mensen. Ze kunnen gesteund en versterkt worden door de professionaliteit van anderen en de inzet van hulpmiddelen en instrumenten.



Elk traject is maatwerk

Voor beleidsmakers is het essentieel om in verbinding te komen met mensen in maatschappelijk kwetsbare situaties. Zo zal duidelijk worden hoe verschillend de referentiekaders en de bagage van mensen wel kunnen zijn. Om de kloof te overbruggen moeten **inspanningen** geleverd worden. Om problemen te kunnen zien en oplossingen te kunnen uitwerken, is echte **verbinding nodig met de betrokkenen en hun leefwereld**.

Participatief werken betekent dus ook echt 'present' zijn. Dat betekent ook naar de ander luisteren en samen nadenken. Hoe dit loopt, zal elke keer anders zijn, op maat van de betrokkenen. Het is belangrijk om samen te denken, samen te zoeken, samen te beslissen en samen te doen.

Mensen hebben belang bij maatwerk, eerder dan bij standaardoplossingen. Participatief werken met de één resulteert in andere acties dan bij de ander.

Voor ons gaat participatief werken niet alleen over **acties**, over **stappen** die je samen zet of over inspraak voor ogen houden. Inzetten op participatie is naast een **essentiële houding** ook een **visie**. Je ziet mensen als partner. Je gaat uit van de verschillende expertises en je zet die gelijkwaardig in.

Impact?!

Onze oproep is: **kies principieel voor participatie van de betrokkenen**. Betrek zoveel mogelijk mensen, bij zoveel mogelijk kwesties. En doe dat grondig, zodat er geen schijnparticipatie ontstaat! Bij echte participatie zien mensen immers de resultaten van hun betrokkenheid ook in het beleid dat gevoerd wordt. Zij hebben dus impact.

Als vereniging waar armen het woord nemen pleiten we voor **échte participatie van mensen in armoedesituaties, van mensen die maatschappelijk kwetsbaar zijn**.

We zijn ervan overtuigd dat zowel de betrokken burgers als de beleidsmakers **hierdoor versterkt worden**.

En dat er ook een ander soort beleid gemaakt wordt ...



ONZE INGREDIENTEN VOOR DE BESTE BURGER

Wij roepen op om zoveel mogelijk aan de volgende voorstellen tegemoet te komen. Ze hebben allemaal belang ...



Hoe kan je hen toch betrekken?

Bij elke kwestie kan je nagaan **wie betrokken is**. Zo kan je bepalen wie je zal benaderen. Vaak verdient het de voorkeur om mensen op te zoeken op **plaatsen** waar ze veel komen, bv. in inloophuizen, volkstuintjes, wassalons, plaatsen van materiële hulpverlening, e.d.. Ga daar naartoe en spreek mensen aan. Bezoek ook organisaties die mensen verenigen en/of ondersteunen.

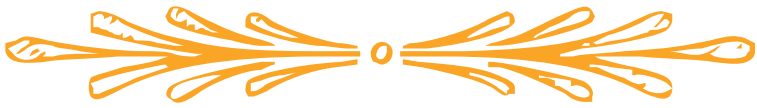
Je zou de betrokkenen ook kunnen **uitnodigen** op een voor hen **centrale plaats**, eventueel wijkgebonden, dicht bij hun verblijf- of ontmoetingsplaatsen ...

We ervaren een uitnodiging op het stadhuis bijvoorbeeld wel als een erkenning. Maar daar staat tegenover dat deze onbekende - ongewone - locatie weer extra drempels opwerpt ... We zien dat mensen, die elkaar kennen via een organisatie, elkaar kunnen steunen om samen de drempel te nemen.

Onze ervaring is dat je mensen nog het best bereikt door naar hen toe te stappen, door **outreaching** te werken dus.

Het lijkt ons niet altijd nodig om mensen die zogenaamd tot een bepaalde **doelgroep** behoren apart aan te spreken. Ze kunnen ook uitgenodigd en gestimuleerd worden om - bijvoorbeeld in groep - deel te nemen aan een meer open, **inclusief**, moment.

Zoveel mogelijk alle betrokkenen kunnen betrekken, is dus wel een **uitdaging**. Mogelijks zijn mensen inderdaad moeilijk te bereiken of moeilijk aanspreekbaar. Dan kan je - bijvoorbeeld in overleg met ervaringsdeskundigen - nagaan **wat stimulerend en motiverend** kan zijn. Denken we bijvoorbeeld aan incentives zoals een bioscoopticket, een aankoopbon voor de buurtwinkel, e.d.. Graag even meegeven dat 'een kortingsbon voor ...' ergens een aankoop veronderstelt en daardoor een minder goede keuze is.







“Als ik mijn gedacht geef, doen ze er toch hun goesting mee. ...”

Inspraak is belangrijk, maar zeker **geen volwaardige participatie**.

‘We zullen het meenemen’ hebben mensen al te vaak gehoord. Daar hebben ze al lang geen vertrouwen meer in.

Mensen willen hun ervaringen, ideeën en suggesties **terugvinden** in de aanpak van de beleidsmakers.

Dus is het belangrijk om werk te maken van echte participatie van de burgers. Beleidsmakers moeten een **echte dialoog** voeren met de burgers. Zo krijgen alle betrokkenen meer inzicht en betere voeling met de kwestie. Zo kan er bij de burgers ook meer **begrip** ontstaan voor de ‘moeilijke keuzes’ die mogelijk moeten gemaakt worden.

Echte participatie is ook de burgers betrekken bij de **besluitvorming** over belangrijke thema’s, zowel klein als groot.

Daar is **moed** voor nodig, een goed plan en een goede aanpak. En vooral ook overtuigde **medewerkers**, lijkt ons.

Belangrijke thema’s

“Over echt belangrijke dingen vragen ze nooit naar onze mening! ...”

Hoewel alle burgers dezelfde sociale grondrechten moeten kunnen genieten, lukt dat niet echt. Op veel vlakken hebben veel mensen **‘levensbelangrijke’ zorgen** en noden.

Daarom is het nodig dat participatie wordt georganiseerd over deze belangrijke thema’s, zodat de noden van de burgers worden aangepakt. Die problematieken zijn ook gekend. Gebruik resultaten uit bestaand **onderzoek**, de Gentse **signalenbundel**, het verslag van de **ombudsdienst**, het Gentse **Armoedegeheugen** met beleidsadviezen van mensen in armoedesituaties, enz..

Belangrijk is dat mensen kunnen participeren aan onderwerpen en processen waar **nog ruimte** voor verandering is. Betrek mensen dus over zaken die nog niet beslist zijn, op momenten ook dat ze nog in het proces kunnen bijdragen.

Bepaal niet in de plaats van mensen wat belangrijk is of waarin ze geïnteresseerd zijn. **Bevraag** dat.

Burgers kunnen **zelf ook kwesties** op tafel leggen. Ondersteun hun initiatieven en vraag hen om ook mee na te denken over aanpak en oplossingen.





Duidelijk verloop

“Wat gaat er daar gebeuren? ‘t Is toch al allemaal beslist? Daarna hoor ik er niks meer van ...”

Burgers hebben niet altijd een goed zicht op wat nodig is - of staat te gebeuren - in de aanpak van een probleem. Maak dat dus goed duidelijk. Bijvoorbeeld:

- Welke **fasen** zal men doorlopen? Wat gebeurt tussen de analyse van het probleem en de uiteindelijke uitvoering van concrete oplossingen?
- Maar ook: **wanneer en hoe** zullen de stappen/de aanpak worden opgevolgd en geëvalueerd?

Mogelijks is er een heel proces te gaan. Verdeel het werk dus in ‘**verteerbare happen**’. Nodig de betrokkenen uit om deel te nemen op verschillende manieren en verschillende momenten in de tijd.

Informeel mensen steeds goed over het verloop van het werk. En zeker over wat met de **resultaten** van de participatie gebeurt.

Laten we het even zo samenvatten ...

De betrokkenen hebben nood aan **goede informatie op het gepaste moment**. Organisatoren moeten hier zeer alert voor blijven. **Informatie** is nodig over:

- de **noden/de problemen**, de **vragen** en eventuele **oplossingen** die beleidsmakers willen voorleggen
- het **verloop** van het participatieproces: waar staan we nu, wat volgt? In welke fase bevindt het beleidsproces zich nu?
- de **resultaten** van de participatie-momenten: een goed en tijdig verslag, dat op verschillende manieren aan de burgers wordt bezorgd. Dat men dus ook eenvoudig kan vinden.

Bijvoorbeeld teksten, interviews - ook op radio/ regionale TV, een filmpje, een strip, een krantje ... De info kan in het stadsmagazine verschijnen, op de website van de stad, op infoborden, enz..

Je kan een verslag typen, tekenen, inspreken, in briefvorm schrijven, brengen in een video, ...

- **waar en door wie wordt beslist** en hoe knopen worden doorgesneden
- de uiteindelijke beslissingen: een goede **terugkoppeling** verklaart waarom bepaalde keuzes wel of niet gemaakt worden, welke suggesties wel of niet worden meegenomen, enz.
- de mogelijkheden om **tussentijds** nog bij te sturen (bijvoorbeeld door middel van een armoedetoets)
- de mogelijkheden om beleidskeuzes te **evalueren** en bij te sturen.

Uitnodigend uitnodigen

“Ik weet het altijd
maar achteraf als er
zo iets te doen was
...”

Eigenlijk moet de uitnodiging om te participeren meteen goed zitten. Daar kunnen we een aantal suggesties bij geven!

Zorg dat de uitnodiging direct **herkenbaar** is, als bijvoorbeeld ‘een bericht van de Stad Gent’.

Maak mensen **nieuwsgierig**. Zorg ervoor dat het participatie-initiatief leeft. Stimuleer dat mensen erover spreken en elkaar uitnodigen om deel te nemen.

Maak de uitnodiging **aantrekkelijk**: gebruik kleur en tekeningen, maak het persoonlijk en spreek mensen aan met 'je', stel het thema voor door middel van concrete vragen waar alle betrokkenen mee over mee kunnen denken, enz.. Meer tips vind je op www.dezuidpoortgent.be/brieven

Nodig mensen echt uit om mee te werken.

Maak wel zeer duidelijk **wat er staat te gebeuren**: is het een moment waarop de burger informatie krijgt? Gaat het over meningen verzamelen (inspraak)? Is dialoog mogelijk? Of gaat het over samen beslissen?

Zorg er dus voor de verwachtingen van de deelnemers realistisch te houden.

- Nodig mensen uit op veel **verschillende manieren**, maar zeker niet alleen digitaal. Gebruik zo mogelijk ook een brief, een magazine, een infobord, een sms, een Facebookbericht, een flyer, een radio/TV interview, ...
- Kondig ruim **op voorhand** aan, dan kunnen mensen nog in groep plannen en samenwerken.
- Hou er rekening mee dat veel mensen ‘een vol hoofd’ hebben, niet echt een agenda gebruiken, ... Stuur ze een **herinnering** op korte termijn, dat kan bijvoorbeeld een sms zijn.
- Spreek **organisaties** en tussenpersonen aan om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Doe dat ‘op maat’.
- Stimuleer om deel te nemen. Geef de nodige **informatie**.
- Stel duidelijke **vragen** zodat mensen kunnen meedenken.
- Geef meteen al aan hoe mensen kunnen **volgen** wat er met hun bijdrage zal gebeuren.



Even een **voorbeeld** uit het Gentse bestuursakkoord:

‘Een ambitieus sociaal beleid vertrekt van een integrale en transversaal aanpak, want alleen samenwerking over alle beleidsdomeinen heen leidt tot resultaat. Er komt een stadsbrede strategie voor sociale stijging.’

Dat kan ook zo: ...

*‘In Gent zorgen we voor elkaar.
We laten niemand achter. Wie hulp nodig heeft, zal die krijgen.
Daarom zullen we goed samenwerken. Alle diensten met elkaar.
Zo zorgen we ervoor dat iedereen in Gent erop vooruit gaat.’*

Gebruik beelden

*“Als ik het kan zien,
kan ik het beter
begrijpen ...”*

‘Een beeld zegt meer dan duizend woorden!’ wordt al wel eens gezegd.

Maak je verhaal zo duidelijk mogelijk. Bijvoorbeeld door het te illustreren met **foto’s, iconen, tekeningen, een schema, een filmpje ...**

Kies beelden die je verhaal **ondersteunen**, die het **samenvatten**, er **structuur** in aanbrengen, enz.. Belangrijk is dat de informatie er duidelijker door wordt en dat de aandacht verscherpt.

Methodiek op maat

*“Ik vergader niet
graag. Ik heb dat nog
nooit gedaan ...”*

Mensen kunnen participeren op verschillende manieren. Je kan dus **variëren in aanpak** en organisatie.

Kies de meest gepaste vorm voor verschillende processen en om verschillende mensen in de samenleving te bevragen: digitaal, stembus, dialoogmomenten, enquête, adviesraad, enz..

We geloven wel dat een combinatie van mensen **individueel** aanspreken **én in groep** de meeste kansen biedt om mensen te betrekken ... Sommigen worden gestimuleerd en voelen zich best in een groepsmoment, anderen worden graag individueel benaderd.

Als een groep benaderd wordt, lijkt het ons ook best om de methodiek vooraf **met hen af te stemmen**. Hoe kunnen mensen rechtstreeks worden betrokken? Zo zou je wel eens totaal onverwachte - ‘creatieve’ - werkvormen kunnen ontdekken, zoals een lied, een quiz, een muurschildering, enz..

Als je kiest voor **vertegenwoordiging**, zorg er dan voor dat de vertegenwoordigers rechtstreeks contact en overleg hebben met de andere betrokkenen.

Zorg voor **goede ervaringen** bij de mensen die participeren. En vraag ook naar hun **beleving en suggesties** over de methodieken die je inzet. Daar kan je heel wat van leren. We stellen voor om ook enkele kwaliteitscriteria te stellen en je initiatieven daarmee door te lichten.

Breng dialoog op gang via actieve, uitdagende werkvormen. Durf los te komen van de vergadertafel, gebruik foto's, films, toneel, ... Op die manier spreek je mensen op andere competenties aan dan de louter verbale.

Wij hebben goede ervaringen met participatie-momenten die goed begeleid werden. Daarbij was de methodiek belangrijk. Dat kan met:

- een **eenvoudige aanpak**, best ondersteund door **concrete activiteit**, bijvoorbeeld in de vorm van opdrachten: laat mensen zich duidelijk uitspreken, laat ze stemmen, verzamel ideeën, ...
- werken in **kleine groepen**, die begeleid worden en waarbij iemand verslag maakt, zo mogelijk op een creatieve manier
- regelmatige **pauzes**, waarin de organisatoren - politici en anderen - aanspreekbaar zijn

Mensen verwachten dat ze **beluisterd worden**. Dat hun ervaringen echt begrepen worden. En hun suggesties op z'n minst ernstig worden genomen.

Echte dialoog, echt gesprek is nodig. Zo krijgen alle betrokkenen meer **inzicht, betere voeling** met de kwestie en de nodige aanpak.

Want onbegrip maakt vaak **boos**, of **gefrustreerd** ...



CONTROLELIJST

VERDIEN VERTROUWEN

Ik werk aan vertrouwen

- Ik ga in **gesprek** met de betrokkenen.
- Ik ben **bereikbaar** en **begrijpbaar**.
- Ik ga **respectvol** om met gesprekspartners.
- Ik kom **afspraken** na.

BESLIS SAMEN MET IMPACT

Ik organiseer participatie rond belangrijke thema's

- Ik maak werk van de **sociale grondrechten**.
- Ik betrek de mensen rond hun **noden**, dingen die hen bezig houden.

VAN VOORBEREIDING TOT TERUGKOPPELING

Ik voorzie tijd

- Ik heb participatie ingepland in het **beleidsproces**.
- Ik zorg dat de betrokkenen zich inhoudelijk kunnen **voorbereiden**. Er is **tijd** en **informatie**.

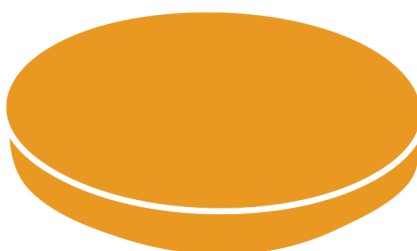
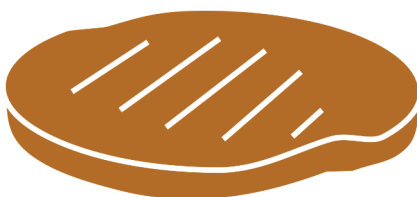
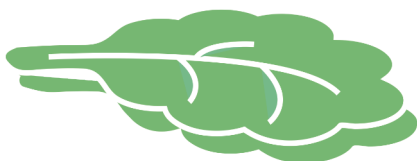
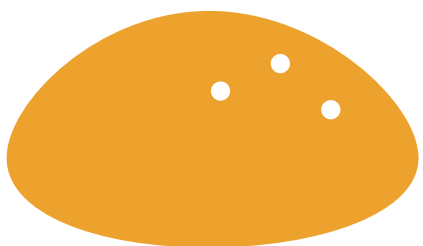
AANPAK OP MAAT

Ik gebruik duidelijke taal en beelden

- Ik gebruik de **tips** voor **duidelijke taal** die iedereen begrijpt.
- Ik gebruik **beelden**, niet alleen woorden.

VERSTERK VERTROUWEN

- Ik verzamel **feedback** over alle aspecten van het participatie**proces**.
- Ik gebruik de **feedback** om mijn **aanpak** te verbeteren.
- Ik heb er zelf vertrouwen in dat dit een **goed voorbeeld** van participatie wordt.



Ik leef me in

- Ik ken de **ervaringen, zorgen en problemen** van de betrokkenen.
- Ik bespreek met de betrokkenen hun **ideeën en oplossingen**.
- Ik **oordeel niet** over mijn gesprekspartners, ik stel me open.

Ik betrek iedereen

- Ik hou rekening met de **diversiteit** in de groep betrokkenen.
- Ik neem initiatieven om mensen te ontmoeten **die moeilijker bereikt worden**.
- Ik werk samen **met organisaties** (...) om moeilijker te bereiken mensen te kunnen betrekken.

Ik kies voor volwaardige participatie

- Ik betrek mensen ook bij de **besluitvorming**, ik stop niet bij inspraak.
- Er is voor de betrokkenen nog **ruimte om mee te beslissen**.
- Ik overtuig mijn **medewerkers/collega's** over beleidsparticipatie.

Ik zorg voor een duidelijk verloop

- Ik maak het **beleidsproces** voor de betrokkenen duidelijk. Iedereen kan zien hoe het **verloopt** en hoe de **opvolging** gebeurt.
- Ik zorg voor de **gepaste informatie** op alle scharniermomenten.

Ik nodig uitnodigend uit

- De uitnodiging is **herkenbaar** en **aantrekkelijk**.
- Ik gebruik **verschillende kanalen** om mensen uit te nodigen.
- Ik voorzie **verschillende momenten en manieren** om te participeren.
- De uitnodiging bevat **informatie** over het thema en over het proces.

De methodiek is op maat

- Ik kies bewust aanpak, methodieken en materialen. Ik hou rekening met de **doelstelling** en de **deelnemers**.
 - Ik betrek mensen zowel **individueel** als in **groep**.
 - Ik heb **kwaliteitscriteria** om mijn participatieve aanpak door te lichten.
 - Ik overleg met **ervaringsdeskundigen** over de aanpak en methodieken.
 - Ik vraag **feedback** over de aanpak.
-

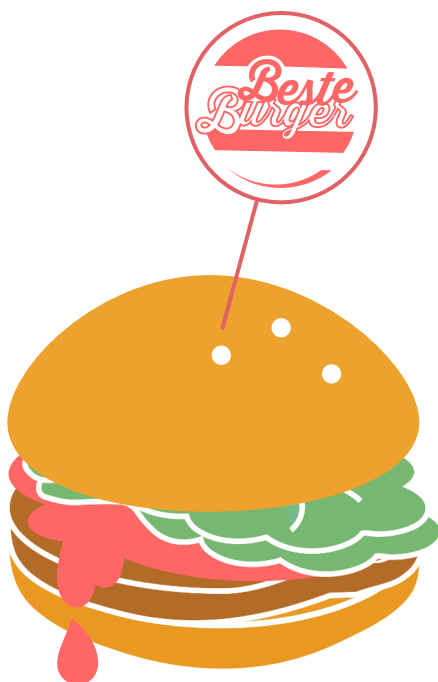
TOT SLOT

We gaan ervan uit dat de verschillende ingrediënten van onze Beste Burger bijdragen aan **kwaliteitsvoller beleid**. Beleid waar mensen in armoede meer vertrouwen in hebben. Vertrouwen dat op zijn beurt weer verdere participatie kan stimuleren.

Wij geloven in een **positief sneeuwbaaleffect**.

Wij, De Zuidpoort, stellen ons **alvast kandidaat** om de participatie - zoals wij ze zien - mee te helpen waarmaken. We zijn immers een vereniging waar armen het woord nemen!

Wij kunnen mensen met armoede-ervaring **samenbrengen**. We kunnen zaken **bespreken**, kunnen mensen **toeleiden**, kunnen ideeën en voorstellen **aftoetsen**, e.d.. Dat kan op een éénmalig moment (onze Werkgroep Megafoon) of in een traject met meerdere bijeenkomsten (onze themawerking).



MEER INFO

Website

Op **www.dezuidpoortgent.be/besteburger** vind je meer informatie over ons traject, een filmpje met getuigenissen, voorbeelden en tools.

Vorming

Wil je graag verdiepen in beleidsparticipatie zoals wij die zien? Bestel dan een vorming via **www.dezuidpoortgent.be/besteburger** of 09 245 09 05.

We delen ervaringen, brengen drempels in kaart en vinden samen oplossingen.

Podcast ‘We zijn er’

We zijn er... maar we zijn er nog niet.

Met deze podcast zetten we in op bewustmaking, een belangrijke stap richting actie en verandering. We weten uit ervaring dat er niet óver mensen in armoede moet gepraat worden, maar mét hen. Hier delen ze hun eigen ervaringen.

Daarnaast komen enkele gasten aan bod, zoals Radio Gaga-presentator Joris Hessels en psycholoog Paul Verhaeghe. Tot slot bespreken enkele partnerverenigingen hun rol in de strijd tegen armoede.

In elke aflevering staat een ander thema centraal. Hoe mensen in armoede belanden, het belang van gehoord worden, de stress die armoede met zich meebrengt, ... De diverse sprekers brengen vanuit hun perceptie elk een deel van het verhaal. De gesprekken worden telkens afgesloten met een creatieve noot, gemaakt door een bezoeker van De Zuidpoort.

www.wezijner.be



Recept voor beleidsparticipatie met *á*lle burgers

'**Participatie aan beleid**, daar streven we naar',
zegt De Zuidpoort.

We zijn immers een **vereniging waar armen
het woord nemen ...**

We vragen meer inspanningen om **mensen in
armoedesituaties** bij beleid te betrekken. Want
we worden **vaak vergeten** en dus niet gehoord.

Vinden beleidsmakers deze participatie
belangrijk? Besteden ze de nodige aandacht?
Nemen ze gepaste initiatieven?

Deze vragen zouden we wel graag eens voorleggen.

Wij hebben er alvast zelf werk van gemaakt tijdens
een intensieve **groepswerking** in De Zuidpoort.

We gingen op zoek naar de dingen die **het
verschil kunnen maken**.

Wat hebben mensen in een maatschappelijk
kwetsbare situatie nodig om aan beleid te kunnen
participeren?

Als resultaat hebben we nu heel wat aanbevelingen
op een rijtje.

We noemen die zelf '**de ingrediënten van
een Beste Burger**'.



De Zuidpoort is een Gentse
vereniging waar armen het woord
nemen. Ze maakt mensen sterken
om beleid en samenleving te
beïnvloeden omtrent armoede.